

Η περιφερειακή ανασυγκρότηση της εκπαίδευσης

Του ΑΝΤΩΝΗ ΠΑΥΛΙΔΗ*

Εδώ και περίπου ένα μήνα έχει εισαχθεί από την πολιτική ηγεσία του υπουργείου Παιδείας στη Βουλή προς ψήφιση νομοσχέδιο, που εκτός των άλλων επιδιώκει την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με την καθιέρωση των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης, που θα λειτουργούν στις έδρες των 13 περιφερειών της χώρας. Η πρόταση αυτή, που θυμίζει σε ένα βαθμό το γαλλικό μοντέλο, έχει κενά ή προβλήματα ή δεν αξιοποιεί τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Κατ' αρχάς θεωρούμε ότι μια τέτοια προσπάθεια, όπως προτείνεται, που αλλάζει τις δομές της εκπαίδευσης, είναι αναγκαίο να συνδυαστεί και με μεγάλες κεντρικές πολιτικές αποφάσεις: είναι ευκαιρία να προχωρήσει η κυβέρνηση στην ενοποίηση των υπουργείων Παιδείας και Πολιτισμού και τη δημιουργία ενός υπερυπουργείου Παιδείας με υφυπουργούς εκπαίδευσης και πολιτισμού. Κατ' αυτό τον τρόπο δεν τίθεται απλώς η ονομασία του νέου αυτού υπουργείου ως «Παιδείας» στις πραγματικές της διαστάσεις, δεδομένου ότι παιδεία και εκπαίδευση είναι διαφορετικά πράγματα ή τουλάχιστον δεν ταυτίζονται (ο όρος «Παιδεία» είναι ευρύτερος και συνίσταται στο συνολικό πολιτιστικό πλούτο ενός λαού), αλλά προ πάντων δίδεται ένα μήνυμα στην ελληνική κοινωνία ότι στις συνθήκες της ενιαιοποίησης του παγκόσμιου κοινωνικού συστήματος, αναδιατάσσονται οι εθνικές προτεραιότητες.

Σε δεύτερο επίπεδο είναι ευκαιρία οι νέες Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης -που το νομοσχέδιο καθιερώνει είτε ευθέως το ίδιο είτε τροποποιώντας παλαιότερες διατάξεις του νόμου 2817/2000- να μετεξελιχθούν σε μικρά υπουργεία εκπαίδευσης, λαμβάνοντας μια σειρά από πόρους (ανθρώπινο δυναμικό της κεντρικής υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ) και αρμοδιότητες που μέχρι σήμερα ασκεί το υπουργείο (διορισμοί εκπαιδευτικών, μεταθέσεις, αποσπάσεις, μετατάξεις κ.λπ.). Αυτό θα διαμορφώσει τις καλύτερες δυνατές συνθήκες λειτουργίας της εκπαίδευσης με τη μεταφορά σημαντικού όγκου εργασιών από το κέντρο στην περιφέρεια και τη μετεξέλιξη του υπουργείου, από γραφειοκρατικό εν πολλοίς μηχανισμό, σε καθαρά επιτελικό όργανο σχεδιασμού και παραγωγής πολιτικής.

Αναγκαία προϋπόθεση επιτυχίας του νέου θεσμού είναι η προσέλκυση των ικανότερων κατά το δυνατόν εκπαιδευτικών για τη στελέχωση των Περιφερειακών Διευθύνσεων Εκπαίδευσης. Αυτό όμως δεν μπορεί να εγγυηθεί η διαδικασία που προτείνεται, της οποίας τα βήματα δεν είναι αρκούντως τολμηρά. Το οικονομικό κίνητρο δεν ανταποκρίνεται στην ποιότητα αλλά και την ποσότητα του έργου που οφείλουν να επιτελέσουν οι επικεφαλής των νέων αυτών Διευθύνσεων και επιπλέον, η επαναφορά τους στις οργανικές τους θέσεις μετά την αποχώρησή τους- πράγμα που μπορεί να γίνει οποιαδήποτε στιγμή- αποτελεί το ισχυρότερο αντικίνητρο συμμετοχής στη σχετική διαδικασία επιλογής.

Είναι παράλογο ο περιφερειακός διευθυντής Εκπαίδευσης, που προφανώς δεν είναι πολιτικό πρόσωπο, να καθίσταται έρμαιο στις διαθέσεις του κάθε υπουργού χωρίς να έχει συγκεκριμένη θητεία. Εναλλακτική λύση θα μπορούσε να είναι, παράλληλα με την επιλογή του ως περιφερειακού διευθυντή, η κατάληψη μιας από τις θέσεις στελέχους εκπαίδευσης, στην οποία θα αναπληρώνεται για όσο διάστημα ασκεί τα καθήκοντά του στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης.

Η αναπλήρωση του περιφερειακού διευθυντή από σχολικό σύμβουλο προϊστάμενο Τμήματος Επιστημονικής - Παιδαγωγικής καθοδήγησης της Περιφερειακής Διεύθυνσης δεν αντέχει σε σοβαρή κριτική. Ο ρόλος του σχολικού συμβούλου είναι καθαρά επιστημονικός, δεν είναι δυνατόν να ασκήσει, έστω και για μικρό χρονικό διάστημα, συνδυασμό επιστημονικών και διοικητικών καθηκόντων που παραπέμπουν σε ένα βαθμό στον πάλαι ποτέ επιθεωρητή. Αυτό το κενό μπορούν να καλύψουν δύο περιφερειακοί υποδιευθυντές, ένας από κάθε επίπεδο εκπαίδευσης, οι οποίοι παράλληλα θα αναλάβουν ένα μέρος του τεράστιου όγκου εργασίας που θα έχει να επιτελέσει μόνος του ο περιφερειακός διευθυντής, ο οποίος ευρισκόμενος στην κορυφή της πυραμίδας θα είναι ο παράγοντας ενιαιοποίησης των δύο επιπέδων της εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, θα πρέπει, αντί για δύο που προτείνεται να υπάρξει ένα μόνο Ανώτερο Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, με στόχο και να αποφευχεται άσκοπη απώλεια χρόνου και δυνάμεων, αλλά και να εμποδωθεί ο ενιαίος χαρακτήρας της εκπαίδευσης. Στο συμβούλιο αυτό για αυτονόητους λόγους θα συμμετέχουν, εκτός από το διευθυντή και τους 2 αιρετούς εκπροσώπους των εκπαιδευτικών και των δύο βαθμίδων της περιφέρειας, οι δύο υποδιευθυντές ή δύο διευθυντές εκπαίδευσης της περιφέρειας ανά βαθμίδα εκπαίδευσης.

Το ζήτημα των αρμοδιοτήτων είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικό. Στο νομοσχέδιο περιγράφεται γενικά ότι η Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης έχει την ευθύνη της διοικητικής στήριξης και της επιστημονικής - παιδαγωγικής καθοδήγησης της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της περιοχής της. Αυτό όμως - εξαιρουμένης της επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης- στο επίπεδο της διοίκησης όχι μόνο δεν

προσφέρει τίποτε σημαντικό αλλά δημιουργεί επιπλέον γραφειοκρατικά προβλήματα στην ήδη υπάρχουσα δομή της εκπαίδευσης με την πρόσθεση ενός επιπλέον επιπέδου. Θα είχε αξία εδώ η δημιουργία των Περιφερειακών Διευθύνσεων, αν παράλληλα προβλεπόταν η μεταφορά πόρων και αρμοδιοτήτων από την κεντρική υπηρεσία του υπουργείου προς την περιφέρεια, όπως ήδη περιγράψαμε.

* Ο Αντώνης Παυλίδης είναι εκπαιδευτικός, διδάκτωρ Κοινωνιολογίας, τ. μέλος του Δ.Σ. της ΔΟΕ και του Γ.Σ. της ΑΔΕΔΥ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ - 15/01/2002

Copyright © 2001 X. Κ. Τεγόπουλος Εκδόσεις Α.Ε.